

Őszi szabadtéri séták
Székesfehérvár Sóstó
2021. szeptember 23.

Kirándulásunk úti célja Székesfehérvár közelében felfedezett Sóstó volt, amelyre 11 fő jött el.

A nyári kánikulai kedvezőtlen időjárás miatt többször elhalasztott kirándulás ezen a szép, napsütéses őszi napon végre megvalósult. Megérkezésünk után az állomáson kis bizonytalanság volt a helyi buszjáratok indulásával, de végül sikeresen eljutottunk Sóstóhoz.

A Sóstó-Homokbánya Természetvédelmi Terület Székesfehérvár belvárosától 2,5 km-re található. A Sóstó nyugati oldalát a mocsaras Sárrét, a délit az Észak- Mezőföld homokos, löszös tájai, északról Székesfehérvár város határolja.

218 hektáron helyezkedik el, amelyből 121 hektár országosan védett, de a többi terület is helyi oltalom alatt áll. A hajdani Székesfehérvár egy meglehetősen mocsaras terület szigeteire épült. A Bakonyból a lefolyástalan mezőföldre érkező patakok, egy lápos mocsaras vidéket alkottak. A mai Sóstó ennek a maradványa. Első említése 1473-ból Istvánffytól ered. Nevét a vízeről kapta, amely annak ellenére sós, hogy édesvíz táplálja. Dr. Brigeilus Máté fizikus 1713-ban vizsgálta a Sóstó vizét és megállapította, hogy alkálisót tartalmaz. . A 19. században a Sóstó Székesfehérvár kedvelt pihenő- és kirándulóhelye volt. Árnyas parkok, ligetek kínáltak a város lakóinak pihenési lehetőséget, a tavon csónakázni, télen pedig korcsolyázni lehetett.

Módszeres fejlesztését az 1930-as években a „Sóstó Szépítő Egylet” vállalta fel. Az 1900-as évek első felében a gyógyhatású tó mellett élénk üdülőkultúra kezdett kifejlődni. A tavat és környékét a következő évtizedekben elhanyagolták, mivel 1913-tól szennyvizet vezettek a déli tórészbe. Miután a déli tórészt az északitól elválasztó gát több helyen átszakadt, erősen szennyeződött, az évtizedek során feltöltődött, elmocsarasodott az egész tó.

A II. világháború után a rohamos iparosítással, főleg az 1970-80-as években fokozatosan tovább pusztult. A csatornahálózat fejlesztésével a 90-es évektől fokozatosan csökkent a bevezetett szennyvíz mennyisége. A terület elhanyagoltsága miatti „lepusztulás” ugyanakkor egyben a természet általi visszahódítás is volt: számos védett orchidea (kosbor) faj lelte meg itt otthonát, a Lődomboknál pedig a fokozottan védett gyurgyalagok és védett partifecskék vertek tanyát. A terület mesterséges növénytelepítései „összenőttek” a természetes állapot visszaállításában résztvevő flórával.

A zöld mozgalmak kitartó ténykedése nyomán a '90-es évek elején a Homokbánya területe nyert országos védeltséget. Miután a város 2000. március 27-én megszüntette a mechanikailag tisztított szennyvíz Sóstóba vezetését, helyi védetté nyilvánították a tó és környezete területét is. Utóbbinál vízimadarak élnek nagy számban nagyobb vízállások esetén. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Fejér Megyei Csoportjának tagjai 1986-ban kezdték el a 92,7 hektáros Sóstó és a hozzá tartozó 121 hektáros Homokbánya területének botanikai és ornitológiai feltárását. Ennek eredményeként kapta meg 1990 novemberében az országos védeltséget a Homokbánya „botanikai eldoradoja”, a Lődombok, gyurgyalag és partifecske kolóniája, és a Vízmű véderdő kékvércse telepe (az utóbbi néhány éve hiányzik).

A Sóstó és a hozzá tartozó Homokbánya kilenc védett növényfaj, valamint számos természetvédelmi szempontból jelentős gerinctelen és gerinces állatfaj élőhelye.

A terület jelentős botanikai értéket képvisel. A felhagyott homokfelszínen és vizes gödreiben pionír – növényként kilenc orchideafaj települt be. Egyik-másik védett növényfaj egyedszáma elérheti a több ezret. Az orchideák mellett további hat védett és mintegy tíz igen ritka növényfaj található a homokbánya területén. Különleges élővilágok találkozásának egy kis szigete ez, mely egyben egy nagyváros zöld szíve.

Négy túra-, séta útvonalat alakítottak ki az egész Nemzeti Park területén.

A tó körül két sétaútvonal található. Egy rövid, kényelmes séta, mely során ízelítőt kaphattunk a Sóstó vízi élővilágából és hangulatából.

Az északi tó kör: könnyű körséta Sóstó rehabilitált Északi tava körül interaktív tanösvény elemekkel, madármegfigyelő pontokkal.

A másik két túraútvonal nem a tó körül található, hanem a tótól délre és keletre hosszabb útvonallal és különleges, érdekes növényekkel.

Mi a tó körül két kiscsoportban folytattuk sétánkat. Gyönyörködhettünk a tó szépségében, fantasztikus ösvényeken, kiépített padlózaton vezetett utunk.

Magasles tetejéről, kilátótoronyból láthattuk a buja növényzetet, hallhattuk a madarak csicssergését.

A látogató központnál építettek egy nagy kilátót, melynek a tetejéről az egész tóra kiterjedő kilátás tárult elénk. Néhányan felmentünk a csigalépcsőn, fárasztó volt, de a látványért megérte.

A séta végén meg lehetett pihenni a tó csücskénél kialakított pihenő helyen kényelmes napozó padokon.

A számunkra nehezen értelmezhető menetrendből sikerült kibogozni a helyi járat indulási idejét és a pihenő után elindultunk az állomásra. Nagyon kellemes volt a kirándulás. Érdeemes lenne visszatérni, mert van még nagyon sok látnivaló, ami a mostani kirándulásba nem fért bele.

Lejegyezte: Makszin Mátyásné